Athugasemdir Landverndar

varðandi **mál nr. 122/2023** vegna breytinga á aðalskipulagi Skútustaðahrepps 2011-2023, og **mál nr. 830/2024** deiliskipulagstillögu þar sem skilgreindri frístundabyggð 332-F í Vogum 1 í Mývatnssveit er breytt í íbúðabyggð.

Landið sem skipulagstillögurnar fjalla um er hraun frá nútíma vaxið birkiskógi. Landið er óraskað, hraunið er úfið og birkiskógurinn er sjálfsáinn. Framkvæmd áformanna sem lýst er í tillögunum myndi að mati Landverndar valda óafturkræfum náttúruspjöllum. Í heild er svæðið sem vaxið er samfelldum birkiskógi og kjarri 3-400 hektarar. Skipulagstillögurnar ná til lítils hluta en það er sá hluti sem hæst ber og þar sem stærstu trén vaxa. Hluti skógarins er í Reykjahlíðarlandi í svonefndum Hlíðarkambi en hluti í Vogahrauni. Þar hafa fundist á annað hundrað tegundir blómplantna, berjarunna og grasa. Mjög skýlt er á milli hraunkambanna, skammt í jarðhita og því gróðursælt. Ótal tegundir af mosa, fléttum og skófum þekja hraunið og litskrúðið er mikið. Vogaland skiptist í nokkra hluta. Í heild er skógurinn í Reykjahlíðarlandi að mestu óraskaður en nærri gæti látið að af u.þ.b. 150 hekturum í Vogalandi hafi allt að þriðjungi verið raskað eða áform séu um nýtingu sem valda myndi raski. Í gildandi aðalskipulagi Skútustaðahrepps segir m.a. að umhverfismál og náttúruvernd skulu höfð að leiðarljósi við skipulag og uppbyggingu byggðar og atvinnulífs. Náttúrufegurð, landslag, lífríki og jarðhiti séu mikilvægar forsendur búsetu, atvinnulífs og aðdráttarafls sveitarfélagsins.

Vistgerðirnar, hraun frá nútíma og birkiskógur eins og vex á skipulagssvæðinu njóta verndar náttúruverndarlaga (nr. 60/2013). Í 61. gr. er fjallað um sérstaka vernd. Í 3. mgr. er kveðið afdráttarlaust á um hvað vernd samkvæmt 1. og 2. mgr. ákvæðisins feli í sér. Þar er mælt fyrir um bann við röskun þeirra náttúrufyrirbæra sem undir greinarnar falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Með orðalaginu „brýn nauðsyn“ er lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst „brýnir almannahagsmunir“. Til að skipulagsyfirvöld í Þingeyjarsveit geti heimilað þær framkvæmdir sem tillögurnar fjalla um þyrfti því að sýna fram á að brýnir almannahagsmunir krefðust þess. Hér eru augljóslega á ferðinni sérhagsmunir en alls ekki neitt sem flokkast undir brýna almannahagsmuni.

Markmið skipulagsbreytinganna er sagt að mæta eftirspurn eftir íbúðalóðum í sveitarfélaginu en eftirspurn eftir lóðum fyrir frístundahús sem áður voru á teikniborðinu hafi ekki reynst fyrir hendi. Landvernd bendir skipulagsyfirvöldum í Þingeyjarsveit á að skoða önnur svæði sem henta til íbúðabygginga þar sem hrauni eða öðrum merkum jarðminjum eða lífríki yrði ekki raskað. Við undirbúning framkvæmda sem hafa myndu í för með sér röskun á verðmætu landslagi, svo sem hrauni og/eða birkiskógi, eins og hér er tilvikið, verður að rökstyðja ákvörðunina og gera grein fyrir öðrum möguleikum sem skoðaðir hafa verið og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu.

Stór munur er á þeirri frístundahúsabyggð sem áformuð var og þeirri íbúðabyggð sem nú er stefnt að. Stærð húsanna hefur meira en tvöfaldast, úr 120 m2 í 250 m2 og þau hafa hækkað úr 4 m í allt að 8 m, byggja má bílskúr við húsin og sérstakt gestahús 15 m2. Vegir að þyrpingunni og milli húsanna yrðu miklu hærri og breiðari en áður var áformað því lögheimilisbyggingar krefjast allt annarra vegtenginga en frístundahús. Áform stóðu til að nota m.a. gamlar dráttarvélaslóðir sem aðkomu að frístundahúsunum. Nú er teiknaður nýr vegur að fyrirhuguðum íbúðarhúsum á allt öðrum stað. Hann er að hluta á verndarsvæði Mývatns og Laxár sbr. lög nr. 97/2004 og sjálf

húsaþyrpingin er við jaðar verndarsvæðisins. Lögin um Mývatn og Laxá eru sérlög, sem eiga að tryggja verndun jarðmyndana og landslags með virkri náttúruvernd, m.t.t. vísindalegra, félagslegra og fagurfræðilegra sjónarmiða. Bann er lagt við því að spilla eða raska lífríki, jarðmyndunum og landslagi á því svæði sem lögin taka til. Vegarlögnin myndi hafa neikvæð áhrif á markmið verndunar varðandi landslag og birkiskóg. Þyrping hárra húsa á jarðri verndarsvæðisins myndi rýra verndargildi þess.